

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 7306/2022
29.02.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца ОШ „Јован Миодраговић“ из Београда, чији је пуномоћник Соња Лапчевић адвокат из ..., против тужене Републичке агенције за мирно решавање радних спорова из Београда, чији је пуномоћник Дејана Спасојевић Иванчић адвокат из ..., са умешачем на страни тужене АА из ..., ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиоца која је изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 6549/21 од 18.02.2022. године, у седници већа одржаној дана 29.02.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду 6549/21 од 18.02.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 121/20 од 22.06.2021. године, ставом првим изреке, поништено је решење тужене број ../2014 од 29.04.2014. године, што је тужена дужна да призна и трпи. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 248.000,00 динара са законском затезном каматом од наступања услова за извршност пресуде па до исплате, у року од 15 дана. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужиоца да се обавезе тужена да на досуђени износ трошкова парничног поступка плати камату од 22.06.2021. године до наступања услова за извршност, као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 6549/21 од 18.02.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П1 121/20 од 22.06.2021. године у ставу првом изреке, па је захтев тужиоца којим је тражио да се поништи решење тужене број ../2014 од 29.04.2014. године одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П1 121/20 од 22.06.2021. године у ставу другом изреке, па је захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 248.000,00 динара са законском затезном каматом од

извршности до исплате, одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженој на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 216.500,00 динара и на име накнаде трошкова другостепеног поступка износ од 33.000,00 динара, све у року од 15 дана. Ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. став 1. ЗПП.

Тужена је дала одговор на ревизију.

О ревизији није било потребе да се одлучује као о изузетно дозвољеној, у смислу члана 404. Закона о парничном поступку, јер тужилац ревизијом побија пресуду којом је другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одлучио о захтеву, па је у таквом случају ревизија увек дозвољена сагласно одредби члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП.

Одлучујући о изјављеној ревизији у складу са чланом 403. став 2. тачка 2. и чланом 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, умешач на страни тужене поднела је дана 26.03.2014. године туженој предлог за покретање поступка мирног решавања радног спора против тужиоца, ради злостављања – урушавања личног и професионалног достојанства, у којем је као злостављача означила ББ, наставника ... запосленог код тужиоца. Тужена је упутила тужиоцу допис у коме је навела да је предлагач АА поднела предлог за покретање поступка мирног решавања индивидуалног радног спора, у складу са чланом 3. став 2. Закона о мирном решавању радних спорова, чији је предмет злостављање на раду, уз обавештење о каквом се поступку ради и да је потребно да се у року од 3 дана изјасни да ли прихвата поступак мирног решавања спора. В.Д. директора тужиоца је дана 02.04.2014. године упутила допис туженој изјашњавајући се да је сагласна са предлогом за покретање поступка мирног решавања индивидуалног радног спора у складу са наведеним законом. Предлог за споразумно решавање радног спора није достављен ББ, запосленом који је означен као злостављач, који није учествовао у избору арбитра, нити му је дата могућност да се о томе изјасни. Директор тужене агенције је дана 03.04.2014. године донео решење број ../2014 о покретању поступка мирног решавања индивидуалног радног спора, по предлогу запослене АА уз сагласност послодавца- тужиоца, чији је предмет злостављање на раду, Тим решењем је професор др Зоран Радуловић, уписан у Именик миритеља и арбитра, одређен за арбитра. У расправи су учествовали АА и ББ. Решењем број ../2014, арбитра Зорана Радуловића, од 29.04.2014. године утврђено је постојање злостављања на раду запослене АА од стране послодавца Основне школе „Јован Миодраговић“ из Београда, који није спречио запосленог ББ и групу наставника окупљену око њега да у дужем временском периоду у току 2013. и 2014. године изврше радње злостављања на раду и у вези са радом у односу на АА. Истим решењем је наложено послодавцу Основној школи „Јован Миодраговић“ из Београда да без

одлагања предузме мере којима ће спречити даље злостављање на раду АА од стране ББ и групе наставника окупљене око њега. Из образложења овог решења следи да је запослени ББ извршио злостављање на раду АА, са којом је претходно био у дугогодишњој емотивној вези, током које је АА обављала функцију ... а ББ функцију Закључак арбитра је да постоји злостављање и да је нарушавање личних односа између именованих имало последицу на читав колектив, у смислу поларизације.

Првостепени суд је усвојио тужбени захтев и поништио решење туженог од 29.04.2014. године, са образложењем да у поступку који је иницирао умешач, пред туженом агенцијом нису испоштоване одредбе члана 15.-21. Закона о спречавању злостављања на раду и члана 35а и 35б. Закона о мирном решавању радних спорова, због чега су испуњени услови за поништај решења прописани одредбом чланом 58. став 1. тачка 2. Закона о арбитражи. По налажењу првостепеног суда, постојећа правна ситуација се не може посматрати само са аспекта Закона о арбитражи, независно и издвојено од одредаба Закона о спречавању злостављања на раду и Закона о мирном решавању радних спорова, имајући у виду да је поступак иницирала умешач тврдећи да је претрпела злостављање на раду код послодавца- тужиоца од стране другог запосленог, сведока ББ. Због тога је директор тужиоца, када је примила предлог за мирно решавање радног спора, била у обавези да омогући и запосленом, који је означен као злостављач, да се изјасни о поднетом предлогу и о личности арбитра. По налажењу првостепеног суда, решење које је предмет спора је донето и супротно одредбама члана 35а и 35б. Закона о мирном решавању радних спорова, јер одлука коју је донео арбитар није резултат постигнутог споразума учесника у поступку. Арбитар је одлуку могао донети само на основу споразума свих учесника, док је у одсуству споразума био у обавези да обустави поступак у складу са чланом 35а став 1. тачка 4. Закона о мирном решавању радних спорова. Такође, решење од 29.04.2014. године не садржи опис радњи злостављања ББ, према умешачу АА, које радње тужилац није спречио, нити садржи идентификацију осталих наводних злостављача означених као група наставника окупљена око ББ, чије наводне радње злостављања (које такође нису описане) тужилац као послодавац није спречио.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду одбијањем тужбеног захтева са образложењем да тужени није пасивно легитимисан у овој парници, јер тужбу за поништај одлуке арбитражног суда подноси странка из арбитражног поступка која је незадовољна исходом тог поступка (странка која је спор изгубила- у конкретном случају тужилац), те да се тужба за поништај арбитражне одлуке не подноси против доносиоца исте, већ против друге стране у арбитражном поступку, као учеснице конкретног материјално – правног односа.

По налажењу Врховног суда, другостепени суд је правилно применио материјално право.

Према члану 1. став 1. Закона о мирном решавању радних спорова („Службени гласник РС“, бр. 125/04 и 104/09), тим законом се уређују начин и поступак мирног решавања колективних и индивидуалних радних спорова, избор, права и обавезе миритеља и арбитра и друга питања од значаја за мирно решавање радних спорова. Чланом 4. став 2. Закона о спречавању злостављања на раду прописано је да арбитража, у смислу тог закона, јесте поступак у коме арбитар одлучује о предмету индивидуалног спора. Чланом 7. тог закона прописано је да се образује Републичка агенција за мирно решавање радних спорова, као посебна организација. Према члану

30. став 1. тачка 3. индивидуални спор може да се решава пред арбитром, у складу са тим законом, ако је предмет спора дискриминација и злостављање на раду. Одредбама члана 31.-37. прописан је поступак пред арбитром, поред осталог чланом 36. став 2. да је решење које је донео арбитар правноснажно и извршно даном достављања странама у спору.

Према члану 1. Закона о арбитражи („Службени гласник РС“, бр. 46/06), тим законом уређује се арбитражно решавање спорова (арбитража) без страног елемента (унутрашња арбитража) и спорова са страним елементом (међународна арбитража). Чланом 7. је прописано да државни суд може, у вези арбитраже, да предузима само оне радње које су изричито одређене овим законом. Глава VIII Закона о арбитражи се односи на поништај арбитражне одлуке (члан 57.-63.), па је чланом 57. прописано да се тужба за поништај може поднети само против домаће арбитражне одлуке, а домаћа арбитражна одлука је одлука која је донета у унутрашњој или међународној арбитражи у Републици. Чланом 58. су прописани разлози за поништај арбитражне одлуке, и то ако споразум о арбитражи није пуноважан по праву које су странке споразумно одредиле или по праву Републике ако се странке нису друкчије споразумеле; ако странка против које је арбитражна одлука донета није била уредно обавештена о именовану арбитра или о арбитражном поступку, или из неког другог разлога није могла да изнесе своје ставове; ако је арбитражном одлуком решен спор који није био обухваћен споразумом о арбитражи, или су одлуком прекорачене границе тог споразума. Ако се утврди да се део одлуке којим су прекорачене границе споразума о арбитражи може одвојити од осталог дела одлуке, може да се поништи само тај део одлуке; ако састав арбитражног суда или арбитражни поступак нису били у складу са споразумом о арбитражи, односно са правилима сталне арбитражне институције којој је поверена организација арбитраже, осим ако тај споразум није у супротности са неком одредбом овог закона од чије примене странке не могу одступити или, ако таквог споразума нема, да састав арбитражног суда или арбитражни поступак нису били у складу са одредбама овог закона, или ако се арбитражна одлука заснива на лажном исказу сведока или вештака или се заснива на фалсификованој исправи или је до одлуке дошло услед кривичног дела арбитра или странке, ако се ови разлози докажу правноснажним пресудом.

Законом о мирном решавању радних спорова арбитража је предвиђена као једини могући механизам решавања индивидуалног радног спора. Арбитража се одвија пред Републичком агенцијом за мирно решавање радних спорова. Индивидуалним радним спором сматра се спор поводом отказа уговора о раду; радног времена; остваривања права на годишњи одмор; исплате зараде/плате, накнаде зараде/плате и минималне зараде у складу са законом; исплате накнаде трошкова за исхрану у току рада, за долазак и одлазак са рада, регреса за коришћење годишњег одмора и друге накнаде трошкова у складу са законом; исплате отпремнине при одласку у пензију, јубиларне награде и других примања у складу са законом; дискриминације и злостављања на раду. Поступак се покреће предлогом једне од стране у спору или заједничким предлогом. Арбитра стране бирају заједнички, а ако се не могу договорити изабраће га директор Агенције.

Одредбом члана 35. став 2. Закона о мирном решавању радних спорова („Службени гласник РС“, бр. 125/04, 104/09) прописано је да ако арбитар сматра да је предмет спора расправљен тако да може да одлучи, закључује расправу.

Спор поводом злостављања на раду или дискриминације на раду окончава се искључиво решењем арбитра, донетим на основу споразума странака у спору, а уколико то није могуће поступак се обуставља и стране у спору се упућују на судску заштиту. Овакво решење је уведено тек изменама и допунама Закона 2018. године и последице су чињенице да су злостављање и дискриминација производ лоших међуљудских односа и да ове врсте спрова имају специфичне корене, односно узроке којих чине апсолутно неподобним за решавање у арбитражном поступку.

У конкретном случају парничне странке су Основна школа „Јован Миодраговић“- тужилац и Републичка агенција за мирно решавање радних спорова- тужени, која је и донела арбитражну одлуку која је предмет спора. Поступак пред туженим је покренула запослена АА, умешач на страни туженог, против послодавца Основне школе „Јован Миодраговић“ - тужиоца. Тужба коју је тужилац у овој парници поднео је тужба за поништај арбитражне одлуке, а предмет тужбеног захтева је поништај наведеног решења. Међутим, тужбом нису обухваћени учесници арбитражног поступка, односно АА која је покренула поступак пред арбитражом, па је по налажењу овог суда правилна одлука другостепеног суда да тужени није пасивно легимисан.

Нису прихватљиви разлози првостепеног суда за усвајање тужбеног захтева јер је побијана одлука донета супротно одредбама чланова 35а и 35б. Закона о мирном решавању радних спорова, с обзиром да су те одредбе донете Законом о изменама и допунама Закона из 2018. године, па се не могу применити ретроактивно.

Такође се не може прихватити ни закључак првостепеног суда да је одлука туженог од 29.04.2014. године неодржива и са аспекта Закона о спречавању злостављања на раду, имајући у виду чињеницу да је поступак пред арбитражом покренут против послодавца Основне школе „Јован Миодраговић“ из Београда која није спречила запосленог ББ да извршава радње злостављања на раду и вези са радом у односу на предлагача, имајући у виду да судови су дужни да расправљају о поништају арбитражне одлуке аналогном применом одредаба члана 57. -63. Закона о арбитражи.

Са изнетих разлога, сагласно члану 414. ЗПП одлучено је као у изреци.

Трошкови тужене на име накнаде адвокату за састав одговора на ревизију нису били потребни ради вођења парнице у смислу одредбе члана 154. став1. ЗПП, због чега је одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Миланка Ранковић**